

Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

ΓΗ_Β_ΦΙΛ_0_14448

51ο

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α. Αξιοποιώντας τις γνώσεις σας, να αντιστοιχίσετε τα ονόματα των φιλοσόφων (στήλη Α) με τα δεδομένα της στήλης Β.

(μονάδες 10)

Α'	Β'
1. Μπέρκλεϋ	α. «Η μεγαλύτερη κατά το δυνατόν ωφέλεια για τον μεγαλύτερο κατά το δυνατόν αριθμό ατόμων».
2. Ντεκάρτ	β. «Κάθε υποκείμενο να πράττει έτσι, ώστε να μεταχειρίζεται όλους τους ανθρώπους πάντοτε ως σκοπούς και όχι μόνο ως μέσα των πράξεών του».
3. Μιλ	γ. «Το να υπάρχει κάτι συνίσταται στο να αντιλαμβάνεται ή να γίνεται αντιληπτό».
4. Καντ	δ. «Σκέπτομαι, άρα υπάρχω».
5. Αριστοτέλης	ε. «Ο άνθρωπος από τη φύση του είναι ζώο πολιτικό».

Απαντήσεις:

1. Μπέρκλεϋ - γ. «Το να υπάρχει κάτι συνίσταται στο να αντιλαμβάνεται ή να γίνεται αντιληπτό».
2. Ντεκάρτ - δ. «Σκέπτομαι, άρα υπάρχω».
3. Μιλ - α. «Η μεγαλύτερη κατά το δυνατόν ωφέλεια για τον μεγαλύτερο κατά το δυνατόν αριθμό ατόμων».
4. Καντ - β. «Κάθε υποκείμενο να πράττει έτσι, ώστε να μεταχειρίζεται όλους τους ανθρώπους πάντοτε ως σκοπούς και όχι μόνο ως μέσα των πράξεών του».
5. Αριστοτέλης - ε. «Ο άνθρωπος από τη φύση του είναι ζώο πολιτικό».

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: καθολικές έννοιες, υλισμός, γενική βούληση.

(μονάδες 15)

καθολικές έννοιες: Εκτός από τις έννοιες που δηλώνουν ένα σύνολο ίδιων πραγμάτων (π.χ. "βιβλίο"), έχουμε και έννοιες που δηλώνουν χαρακτηριστικά πραγμάτων. Ο Πλάτωνας διακρίνει τον κόσμο των αισθήσεων και τον κόσμο των ιδεών που με βάση αυτόν προσπαθεί να βρει την καθαρή ουσία. Οι ιδέες

προσεγγίζονται μόνο με το νου και είναι αιώνιες, προϋπάρχουν και αποτελούν τις καθαρές ουσίες. Διάφορα αντικείμενα έχουν κάποια ιδιότητα. Η ιδιότητα έχει διάφορες διαβαθμίσεις για παράδειγμα κάποια αντικείμενα μπορεί να είναι περισσότερο ή λιγότερο λευκά, κάποιοι άνθρωποι είναι περισσότερο ή λιγότερο δίκαιοι. Τα αντικείμενα αλλάζουν όμως η ιδιότητα (λευκό/δικαιοσύνη) μένει πάντα ίδια και αποτελεί την καθαρή ουσία. Όμως η καθαρή ουσία για τον Πλάτωνα προσεγγίζεται μόνο με το νου.

Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη οι καθολικές έννοιες δεν είναι πράγματα ξεχωριστά από τα φυσικά φαινόμενα αλλά προκύπτουν από αυτά μέσω της νοητικής αφαίρεσης των επιμέρους ιδιοτήτων τους και τις διατυπώνει ως έννοιες που έχουν καθολική εμβέλεια. Σχηματίζουμε δηλαδή στο νου μας την καθολική έννοια της λευκότητας, όταν δηλαδή από διάφορα λευκά αντικείμενα αφαιρέσουμε όλες τις άλλες ιδιότητες και κρατήσουμε μόνο την ιδιότητα του λευκού. Οι έννοιες αυτές που αποτυπώνουν γενικές ιδιότητες (λευκό/δικαιοσύνη) λόγω της γενικότητά τους προσδίδουν στα πράγματα νόημα αναγνωρίσιμο από όλους.

υλισμός: Η θεωρία που υποστηρίζει ότι οτιδήποτε υπάρχει είναι υλικό.

γενική βούληση: Κατά τους νεότερους χρόνους θεωρητικοί του κοινωνικού συμβολαίου, όπως ο Ζαν Ζακ Ρουσό, οδηγούνται στο συμπέρασμα πως σε τελευταία ανάλυση κυρίαρχη είναι η γενική βούληση, που εκφράζεται μέσα από τη συμφωνία για τη μορφή διακυβέρνησης. Ανεξάρτητα από το αν η επιβολή αυτής της γενικής βούλησης -που κατά τον Ρουσό υπερβαίνει τις ατομικές βουλήσεις των μελών της κοινωνίας- διασφαλίζει πάντοτε όλα τα δικαιώματα των πολιτών, όπως τα αντιλαμβανόμαστε σήμερα, η αναφορά στη συναίνεση της πλειονότητας των πολιτών υποδεικνύει την προοδευτική επικράτηση και δικαιολόγηση δημοκρατικών αντιλήψεων.

ΘΕΜΑ Α2

2α. «Φιλοσοφία θα πει να βρίσκεσαι καθ' οδόν», υποστήριξε ο Γιάσπερς. Να εξηγήσετε με συντομία τι σημαίνει η φράση.

(μονάδες 13)

Η **φιλοσοφία βρίσκεται καθ' οδόν:** Ο άνθρωπος πρέπει να ερευνά συνέχεια και να οξύνει το νου του με τους προβληματισμούς που θέτει η φιλοσοφία και όχι να εφησυχάζεται. Η συνεχής έρευνα για την αιτιολόγηση των πιο βασικών πεποιθήσεων και ο συνεχής προβληματισμός σε ερωτήματα που θεωρεί το άτομο αυτονόητα οξύνει την κρίση του και το καθιστά σε πνευματική εγρήγορση.

2β. Να εξηγήσετε με συντομία τι σημαίνει η άποψη του Καντ ότι η καλλιτεχνική δημιουργία και η αισθητική στάση απέναντι στα πράγματα εκφράζουν «μια σκοπιμότητα χωρίς σκοπό».

(μονάδες 12)

Η φράση αυτή του Καντ αναφέρεται στην αυτονομία της τέχνης από πνευματικές και πρακτικές δραστηριότητες και επισημαίνει τη δυνατότητα να παρέχει τη χαρά της ελεύθερης δημιουργίας, μία πράξη παρόμοια με εκείνη του παιχνιδιού που δεν έχει κανένα απώτερο στόχο πέρα από την ευχαρίστηση της συμμετοχής σε αυτό. Ο δημιουργός αποβλέπει στο να αναδείξει μια μορφή που θα μας συγκινήσει αισθητικά πέρα από οποιοδήποτε γνωστικό, ηθικό ή πολιτικό στόχο.

Επιμέλεια: Μαρία Φυλακτού